

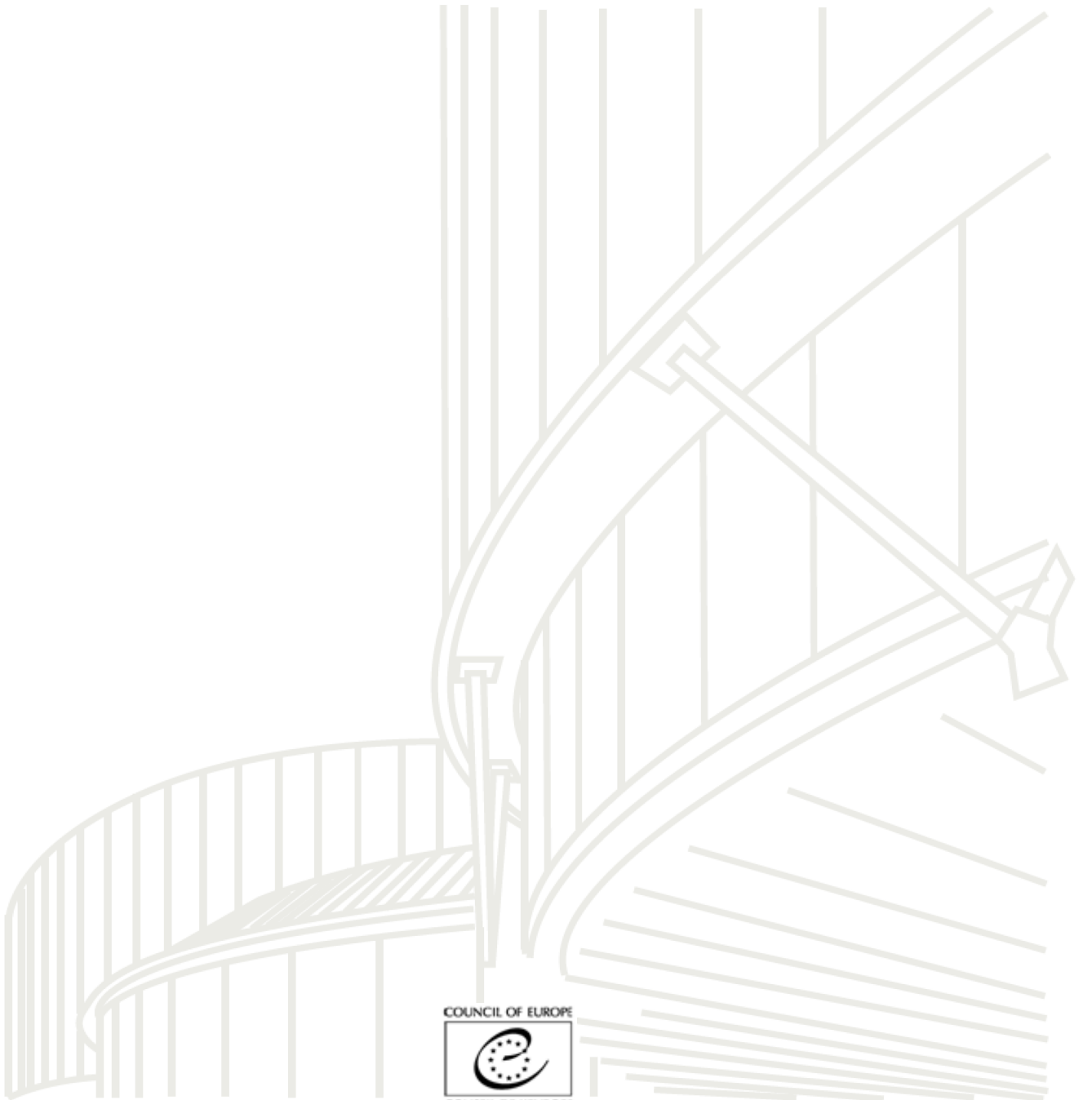
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu

Sayı 174

Mayıs 2014

İçtihat Bilgi Notlarında yayınlanan hukuk özetleri ayrıca HUDOC sitesinde [Hukuk Özetleri](#) başlığı altında da mevcuttur.

Mahkemenin İçtihat Bilgi ve Yayınlar Dairesi tarafından derlenen bu Bilgi Notu, Yazı İşleri Müdürlüğünün özel ilgi arz ettiğini düşündüğü söz konusu dönem süresince incelenen dava özetlerini içermektedir. Bu özetlerin, Mahkeme üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Geçici versiyonunda, özetler normalde ilgili davanın dilinde hazırlanmakta olup, nihai tek-dil versiyonu sırasıyla İngilizce ve Fransızca olarak düzenlenmektedir. Bilgi Notu, <www.echr.coe.int/NoteInformation/en> internet sitesinden indirilebilir. Ayrıca <publishing@echr.coe.int> Error! Hyperlink reference not valid.

HUDOC veritabanına, Mahkemenin internet sayfası (<<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>>) üzerinden ücretsiz olarak ulaşılabilir. Bu veritabanı aracılığıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Büyük Daire, Daire ve Komite kararları, kabul edilebilirlik hakkındaki kararlar, tebliğ edilen davalar, istişari görüşler ve İçtihat Bilgi Notu'ndan hukuk özetleri), Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesi (kararlar) içtihatlarına erişim sağlanmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
(Avrupa Konseyi)
67075 Strasbourg Cedex
Fransa
Tel : 00 33 (0) 3 88 41 20 18
Faks : 00 33 (0) 3 88 41 27 30
publishing@echr.coe.int
www.echr.coe.int

ISSN 1996-1545

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2014

MADDE 1

Devletlerin Yargı Yetkisi _____

Moldova Cumhuriyetinin ayrılıkçı bölgesi içerisindeki cezaevi koşullarıyla ilgili olarak Moldova ve Rus Hükümetlerinin yargı yetkisi: *Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat*

Mozer/Moldova Cumhuriyeti

ve Rusya - 11138/10

[III. Bölüm]

Başvuran çalıştığı şirketi dolandırdığı şüphesi üzerine, tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan eden “Transdinyester Moldova Cumhuriyeti” (“TMC”) yetkilileri tarafından 2008 yılının Kasım ayında tutuklanmıştır. Başvuran 2010 yılında kendisini yedi yıl hapis ceza ile mahkûm eden ve cezasını beş yıl süre ile erteleyen “Tiraspol Halk Mahkemesi” önünde yargılanana kadar tutuklu kalmıştır. Halk Mahkemesi başvuranın şehri terk etmemeyi taahhüt etmesi koşuluyla tahliyesine karar vermiştir.

Bronşiyal astım, solunum yetmezliği ve diğer hastalıklardan muzdarip olan başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptığı başvuruda, “TMC yetkilileri” tarafından tıbbi yardımdan yoksun bırakıldığından ve insanlık dışı tutukluluk koşullarında tutulduğundan şikâyetçi olmuştur (Sözleşme’nin 3. maddesi). Başvuran ayrıca, hukuka aykırı olarak tutuklandığından (5 § 1 maddesi) ve ebeveynleri ve bir rahiple görüşme hakkından yoksun bırakıldığından (8. madde) şikâyet etmiştir. Başvuran hem Moldova’nın hem de Rusya’nın söz konusu eylemlerden sorumlu olduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme’nin bir Dairesi 4 Mayıs 2014 tarihinde Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat edilmesine karar vermiştir.

MADDE 2

Etkin soruşturma _____

Birleşik Krallıkta bir hastanın ölümünden sorumlu olan Alman doktor aleyhine Almanya’da yürütülen ceza yargılamaları: *ihlal yok*

Gray/Almanya - 49278/09

22.05.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar — Başvuranların babası, İngiltere Ulusal Sağlık Hizmetleri bünyesinde çalışmak üzere özel bir kurum tarafından işe alınmış olan Alman bir doktorun tıbbi uygulama hatası sonucunda Birleşik Krallık’ta ölmüştür. Birleşik Krallık’ta doktor aleyhine ceza yargılamaları başlatılmıştır. Kovuşturmadan sorumlu İngiliz yetkililerinin adli yardımlaşma talebinin ardından Alman yetkililer de Almanya’da ceza yargılamalarını başlatmış ve söz konusu yargılamalar, doktorun ihmalkâr bir tutumla başvuranların babasının ölümüne sebebiyet vermekten mahkûm edilmesiyle sonuçlanmıştır. Almanya’daki yargılamalar nedeniyle Alman yetkilileri Birleşik Krallık’ta doktor hakkında çıkarılan Avrupa Tutuklama Müzekkeresinin gereğini yerine getirmemiş ve doktoru iade etmeyi reddetmiştir. Dolayısıyla, Birleşik Krallık’ta doktor aleyhindeki ceza yargılamalarının sonlandırılması gerekmiştir. *Hukuki Değerlendirme* — Madde 2 (*usul bakımından*): Almanya’da yürütülen ceza yargılamaları, soruşturmadan sorumlu yetkililerin ölüm sebebini tespit etmelerine ve doktorun ölüme ilişkin sorumluluğunu saptalamalarına

imkân vermiştir. Mevcut delillerin tamamı göz önünde bulundurulduğunda, kovuşturmadan sorumlu yetkililerin, asıl duruşma yapılmaksızın gerçekleştirilen yargılamalarda doktorun derhal mahkûmiyetine karar vermiş olmaları haklı gerekçelere dayanmıştır.

Başvuranların Almanya'daki yargılamalara yeterince müdahil olamadıkları doğrultusundaki iddiasına ilişkin olarak Mahkeme, Alman ceza muhakemesi kuralları uyarınca kovuşturmadan sorumlu yetkililerin, kendi insiyatiflerini kullanarak başvuruları yargılamaların başlatıldığı konusunda veya yargılamaların seyri hakkında bilgilendirmekle yükümlü olmadıklarını belirtmiştir. Mahkeme'nin kanaatine göre, somut olayda bu türden bir yükümlülük Sözleşme'nin 2 § 1 maddesinin özünde bulunan usuli koşullardan da doğmamaktadır. Her ne kadar Devlet görevlilerinin bir ölüm olayıyla bağlantılı olarak sorumluluğunun söz konusu olduğu durumlarda Sözleşme'nin 2 § 1 maddesi, maktûlün ailesinin meşru çıkarlarını korumak için gerekli olduğu ölçüde soruşturmaya müdahil olmasını gerektirse de, farklı olarak, 2. maddenin tıbbi ihmal alanında getirdiği usuli yükümlülük başvuruların maktûlün ailesi sıfatıyla soruşturmaya müdahil olup olamayacakları veya hangi ölçüye kadar müdahil olabileceklerinin tartışılabilir olmasını sağlamak amacıyla, bir ceza hukuku yolunun sağlanmasını mutlak surette gerektirmemektedir. Başvuranların davasında kovuşturmadan sorumlu yetkililer bu türden bir hukuk yoluna kendi insiyatiflerine dayanarak başvurmuşlardır. Her hâlükârda başvurular doktor aleyhindeki ceza yargılamalarına müdahil olmuşlardır. Soruşturma işlemleri sırasında davanın koşulları yeterli bir şekilde tespit

edildiğinden, başvuruların esas duruşmaya katılmalarının, yargılamayı yapan mahkemenin davaya ilişkin değerlendirmesine başkaca bir katkıda bulunması mümkün değildir. Gerçekten de, bir duruşma yapılması planlanmış olsaydı dahi, başvuruların daha ağır bir cezanın verilmesi amacıyla yargılamayı yapan mahkemenin kararına itiraz etme şansları bulunmayacaktı. Dolayısıyla, maktûlün ailesinin meşru çıkarlarının yerel yargılamalarda gözetilmediğini ortaya koyan herhangi bir emare mevcut değildir.

Aslında, başvuruların şikâyeti doktorun daha ağır bir cezaya mahkûm edilmesinin mümkün olduğu Birleşik Krallık'ta değil, Almanya'da mahkûm edilmesine ilişkin olmuştur. Ancak Alman yetkililerin doktorun, ölümün gerçekleştiği koşullarla olan bağlantısı hususundan haberdar oldukları anda iç hukuk uyarınca ceza yargılamalarını başlatma yükümlülükleri vardı ve dolayısıyla yetkililerin başvuruları iade etmeme kararlarının ilgili iç ve uluslararası hukukta dayanağı mevcuttu. Sözleşme'nin 2. maddesinde yer verilen usuli güvenceler, hakkında kovuşturma yapılan bir üçüncü tarafa belirli bir Devletin iç hukuku uyarınca belirli bir ceza verilmesi hakkını veya yükümlülüğünü öngörmemektedir.

Ceza yargılamalarının yanı sıra, doktorun mesleki yeterliliğine ilişkin soruşturmalar Alman yetkilileri tarafından yapılmış olup, başvurulara daha fazla bilgi sunma imkânı verilmiştir. Disiplin işlemleri sonucunda doktora kınama ve para cezası verilmiştir.

Dolayısıyla, Alman yetkilileri başvuranların babasının ölüm sebebini ve doktorun bu konudaki sorumluluğunu tespit etmek üzere etkin hukuk yolları sağlamışlardır. Ölüme ilişkin olarak Alman yetkililerinin insiyatifinde başlatılan ceza soruşturmaları ve yargılamalarının Sözleşme'nin 2 § 1 maddesinin özünde var olan usuli güvenceleri yeterince karşılamadığını ortaya koyacak herhangi bir husus mevcut değildir.

Sonuç: ihlal yok (oybirliğiyle)

MADDE 3

İnsanlık dışı veya aşağılayıcı ceza

Cumhurbaşkanlığı özel affi hükmüne rağmen hukuken ve fiilen indirim yapılamayacak mahiyette müebbet hapis cezası: *ihlal*

László Magyar/Macaristan - 73593/10
20.5.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar — Başvurana adam öldürme, gasp ve diğer suçlardan mahkûm edilmiş ve kendisine şartlı tahliye imkânı bulunmaksızın müebbet hapis cezası verilmiştir. Cumhurbaşkanlığı özel affi olanağı Macaristan Anayasası'nın 9. maddesinde öngörülmesine rağmen, 1999 yılında mutlak müebbet hapis cezasının getirilmesinden itibaren, bu türden bir cezası infaz edilmekte olan herhangi bir mahkûmun aftan yararlanmasını sağlamaya yönelik herhangi bir karar verilmemiştir.

Hukuki Değerlendirme — Madde 3: Mutlak müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş bir kişinin cezasının başlangıcından itibaren,

cezasının incelenmesinin ne zaman yapılacağı veya ne zaman talep edilebileceği dahil olmak üzere, tahliye olasılığının değerlendirilebilmesi için hangi koşullar altında neler yapması gerektiğini bilme hakkına sahiptir. Sonuç olarak, iç hukukta mutlak müebbet hapis cezasının incelenmesi imkânının veya buna yönelik bir mekanizmanın sağlanmadığı durumlarda, bu gerekçeden ötürü 3. maddeye aykırılık, tutukluluğun ileriki aşamalarında değil, ancak mutlak müebbet hapis cezasının verildiği anda meydana gelmiş olur.

Mahkeme'nin *Törköly*¹ başvurusunda, söz konusu davada başvurana Cumhurbaşkanlığı özel affından yararlanma imkânı tanınmasının mümkün olduğunu dikkate aldığı doğrudur. Ancak başvuranın şartlı tahliye olanağının bulunmaması mevcut davada, Cumhurbaşkanlığı özel affi düzenlemesine ve uygulamasına ilişkin daha katı bir inceleme yapılmasını gerektirmiştir. Yerel mevzuat yetkililere veya Cumhurbaşkanına, bir hükümlünün af talebinde bulunması halinde tutukluluk halinin devamının meşru ceza bilimi gerekçelerinden ötürü haklı olup olmadığını değerlendirme yükümlülüğünü getirmemekteydi. Yetkililerin hükümlüler hakkında bilgi toplamak ve söz konusu bilgileri af talebiyle birlikte göndermek gibi genel bir görevleri olmasına rağmen, kanunda bu türden kişisel hususların toplanması ve düzenlenmesinde ve talebin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken kriterlere veya koşullara ilişkin kesin bir yönlendirme mevcut değildi. Ne Adalet Bakanı, ne de Cumhurbaşkanı bu türden taleplere ilişkin kararlarına gerekçe gösterme mecburiyetindeydi.

¹ *Törköly/Macaristan* (k.k.), 4413/06, 5 Nisan 2011.

Dolayısıyla Mahkeme, tek başına ele alındığında (şartlı tahliye imkânından yararlanmaya hak kazanma eşliğinde olmayan) Cumhurbaşkanlığı özel affı uygulamasına ilişkin düzenlemede, hükümlülerin tahliye olasılığının değerlendirilebilmesi için hangi koşullar altında neler yapmaları gerektiğini bilmesine izin verildiğine ikna olmamıştır. Düzenleme, ne kadar önemli olursa olsun hükümlünün rehabilitasyona yönelik olarak geçirdiği değişikliklerin ve katettiği ilerlemenin düzgün bir şekilde değerlendirilmesini güvence altına almamıştır. Dolayısıyla, başvuranın müebbet hapis cezasının Sözleşme'nin 3. maddesinin amaçları doğrultusunda, indirim yapılabilecek mahiyette bir ceza olduğu değerlendirilmemiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Mahkeme ayrıca oybirliğiyle, başvuran aleyhine ceza yargılamalarının uzunluğu bakımından Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Madde 41: İhlal tespiti başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyeti açısından manevi tazminata karşılık olarak yeterli adil tazmin teşkil etmiştir; Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyete ilişkin olarak ise 2.000 avro manevi tazminat ödenmesine hükmedilmiştir.

Madde 46: Mevcut kararın doğru bir şekilde infaz edilmesi için davalı Devletin tercihen mevzuat yoluyla olmak üzere, mutlak müebbet hapis cezalarının incelenmesi sisteminde bir reform gerçekleştirmesi gerekliydi. Bu türden bir inceleme mekanizmasının, tutukluluk halinin devamının meşru ceza hukuku gerekçeleri

kapsamında haklı olup olmadığının her davada inceleneceğini güvence altına alması ve mutlak müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş kişilerin tahliye olasılığının değerlendirilebilmesi için hangi koşullar altında neler yapmaları gerektiğini belirli bir kesinlik ölçüsünde öngörebilmelerini sağlaması gerekmektedir.

(Ayrıca bk. *Vinter ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], 66069/09, 130/10 ve 3896/10, 7 Temmuz 2013, [165 sayılı Bilgi Notu](#))

MADDE 6

Madde 6 § 1 (medeni hukuk)

Mahkemeye erişim

Yüksek Mahkeme Başkanının görevine zamanından önce son verilmesine itiraz edememesi: *ihlal*

Baka/Macaristan – 20261/12

27.05.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin eski bir yargıcı olan başvuran, 2015 yılında biten altı yıllık bir dönem boyunca Macaristan Yüksek Mahkemesi Başkanlığı görevine seçilmiştir. Başvuran söz konusu mahkemenin ve Ulusal Adalet Konseyi'nin Başkanı sıfatıyla, yargı sistemini etkileyen çeşitli yasal reformlara ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Yeni Anayasanın (2011 tarihli Macaristan Anayasası) geçici hükümlerinde Yüksek Mahkemenin yasal halefinin *Kúria* başkanı olacağı ve Yüksek Mahkeme Başkanının görev süresinin yeni Anayasanın yürürlüğe girişinin ardından biteceği öngörülmüştür. Sonuç olarak başvuranın Yüksek Mahkeme Başkanlığı

görevi 1 Ocak 2012 tarihinde sona ermiştir. Yeni *Kúria* Başkanının seçilme kriterlerine göre, adayların Macaristan'da en az beş yıl yargıçlık yapmış olmaları gerekmektedir. Uluslararası bir mahkemede yapılan yargıçlık süresi sayılmamaktadır. Bu durum başvuranın yeni *Kúria*'nın Başkanlık makamı için yeterli niteliklere sahip olmamasına yol açmıştır.

Hukuki değerlendirme – Madde 6 § 1: *Vilbo Eskelinen* davasında öngörülen teste göre, başvuranın kamu otoritesinin emanetçisi olarak görev yapan bir devlet memurunun konumu, Sözleşme'nin 6. maddesinde yer alan korumanın sağlanmasının reddini iki şarta bağlı olarak haklı kılabilmektedir: İlk olarak, Devletin ulusal mevzuatında söz konusu makam veya kadro kategorisiyle ilgili olarak mahkemeye erişimin açık bir şekilde reddedilmiş olması ve ikinci olarak reddin Devletin menfaatine olan nesnel gerekçelerle haklı kılınması gerekmektedir. Reddin haklı olabilmesi için, Devletin söz konusu devlet memurunun kamu yetkisinin kullanılmasında yer aldığı tespit etmesi yeterli olmayıp, ihtilafın konusunun Devlet yetkisinin kullanılmasına ilgili olduğunun da ayrıca ortaya konması gerekmektedir. Macaristan hukuku uyarınca Başkan dahil olmak üzere Yüksek Mahkeme yargıçlarının mahkemeye erişimi açık bir şekilde reddedilmemiştir. Doğrusu, bir mahkeme yöneticisinin görevden alınması halinde mahkemeye başvurma hakkının bulunacağı iç hukukta açık bir şekilde öngörülmüştür. Başvuranın mahkemeye erişimi, açık reddeden ötürü değil, ancak şikâyeteye konu tedbirin, yani Yüksek Mahkeme Başkanlığı görevinin, erken sona erdirilmesinin Anayasanın kendisinde belirtilmiş olması ve dolayısıyla

Anayasa Mahkemesi dahil olmak üzere herhangi bir tür adli incelemeye tabi tutulmamış olmasından dolayı engellenmiştir. Yukarıdakiler göz önünde bulundurulduğunda, Hükümet başvuranın görevinin erken sona erdirilmesi hükmünü yeni Anayasa ile yürürlüğe koymaya ilişkin yasal politika tercihinin, “Bireylerin çıkarlarından öncelikli olması gereken ve Devlet egemenliğine özgü takdir yetkisinin kullanılmasını içeren bir [alanın]” açık bir şekilde tanımlanmasını içerdiğini ortaya koymamıştır. Dolayısıyla, ulusal mevzuatta başvuranın talebiyle ilgili olarak “mahkemeye erişiminin açık bir şekilde reddedildiği” sonucuna varılamazdı. *Eskelinen* testinin ilk şartı karşılanmamış olup, Sözleşme'nin 6. maddesinin medeni hukuka ilişkin kısmı uygulanabilir olmuştur.

Ayrıca, ulusal yasal çerçevenin özel olarak başvurunu mahkemeye erişim hakkından yoksun bıraktığı varsayılsa dahi, başvuranın söz konusu hakkının reddedilmesi gerekçelendirilmemiştir. Hükümet, başvuranın Yüksek Mahkeme Başkanlığı makamının doğası itibarıyla kendisine kamu hukuku tarafından verilen yetkilerin kullanılmasını ve Devletin genel çıkarlarının güvence altına alınması amacıyla tasarlanan görevleri içerdiğini ileri sürmüştür. Ancak, başvuranın kamu hukuku tarafından verilen yetkinin kullanılmasında yer alan bir sektörde veya bölümde çalıştığı gerçeği tek başına belirleyici olmamıştır. Reddin haklı kılınabilmesi için, söz konusu ihtilafın konusunun Devlet yetkisinin kullanılmasına ilgili olduğunu veya devlet memuru ile Devlet arasındaki özel güven ve sadakat bağının sorgulanmasını gerektirdiğini ortaya koymak Devletin görevidir. Başvuranın davasında Hükümet, ihtilaf konusunun,

Sözleşme'nin 6. maddesinde yer alan güvencelerin reddini nesnel olarak haklı kılacak şekilde Devlet yetkisinin kullanılmasıyla ilgili olduğuna yönelik herhangi bir sav ileri sürmemiştir. Bu bakımdan Mahkeme, Yüksek Mahkeme eski Başkan Yardımcısının, başvuranın aksine, görevine erken son verilmesine Anayasa Mahkemesi önünde itiraz edebilmiş olmasının önemli olduğu kanaatine varmıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Madde 10: Dava konusu olaylar ve olayların sıralaması, başvuranın Yüksek Mahkeme Başkanlığı görevine Hükümet'in iddia ettiği gibi yüksek adli makamın tekrar yapılandırılmasının bir sonucu olarak değil; ancak mesleki yetkisi dahilinde alenen ifade ettiği görüş ve eleştirileri nedeniyle erken son verildiğini ortaya koymuştur. Başvuranın görevine son verilmesine yönelik tekliflerin ve *Kúria* Başkanlığı makamı için gereken yeni kriterlerin tamamı, başvuranın söz konusu yasal reformlara ilişkin görüşlerini aleni olarak ifade etmesinin ardından Meclise sunulmuş ve çok kısa bir süre içerisinde kabul edilmiştir. Ulusal Adalet Konseyi Başkanı'nın vazifelerinin yeni *Kúria* Başkanının vazifelerinden ayrılmadığı gerçeği, başvuranın yerine getirmek üzere seçildiği vazifelerin yeni Anayasanın yürürlüğe girmesinin ardından ortadan kalktığı sonucuna varmak için tek başına yeterli olmamıştır. Ayrıca, ne başvuranın ülkenin en yüksek mahkemesindeki vazifelerini yerine getirebilme becerisi ne de mesleki tutumu sorgulanmıştır. Dolayısıyla başvuranın görevine erken son verilmesi, ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına yönelik bir müdahale teşkil etmiştir.

Başvuranın aleyhte görüşü yargı sistemini etkileyen dört yasal reforma ilişkin olmuştur. Adalet sisteminin işleyişine ilişkin meseleler, tartışılması Sözleşme'nin 10. maddesi ile koruma altına alınan ve kamu çıkarını ilgilendiren konular teşkil etmiştir. Tartışılan meselenin siyasi sonuçlarının olması mümkün olsa dahi, bu durum tek başına bir yargıcın konuya ilişkin beyanda bulunmasını engellemek için yeterli değildir. Yargı sistemini etkileyen yasal reformlara ilişkin görüşünü ifade etmek, Ulusal Adalet Konseyi'nin Başkanı olarak başvuranın sadece hakkı değil, aynı zamanda görevi olmuştur. Başvuran ilgili mevzuatın bir bölümüne Anayasa Mahkemesi önünde itiraz etme ve görüşünü doğrudan Meclis önünde ifade etme konusunda imtiyazını kullanmıştır. Başvuranın ifade ettiği görüşlerin katı bir mesleki bakış açısından yapılan salt eleştirinin ötesine geçtiği veya haksız kişisel saldırı veya hakaret içerdiği sonucuna varmayı gerektirecek herhangi bir delil bulunmamıştır. Müdahalenin orantılılığına gelince, başvuranın Yüksek Mahkeme Başkanı olarak görev süresine, seçildiği tarihte yürürlükte olan mevzuat uyarınca uygulanabilir olan vadenin bitmesinden üç buçuk yıl önce son verilmiştir. Ayrıca, başvuranın yeni *Kúria*'nın bir yargıcı olarak görevde kalmasına rağmen, Başkanlık görevine erken son verilmesinin maddi sonuçları olmuştur.

Mahkeme, yaptırım korkusunun ifade özgürlüğünün kullanılması üzerinde "caydırıcı bir etkisi" olduğunu ve özellikle, yargıçları adli görevlerini kaybetme korkusuyla kamu kurumları veya politikaları hakkında eleştirel yorumlarda bulunmaktan vazgeçirme riskinin bulunduğunu vurgulamıştır. İlâveten, şikâyet konusu tedbir

yerel mahkemeler tarafından etkili bir adli incelemeye tabi tutulmamıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler dikkate alındığında, başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan müdahale demokratik bir toplumda gerekli bir müdahale olmamıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: Henüz karara bağlanmamıştır.

(Ayrıca 6 § 1 maddesi kapsamında gündeme gelen meselelere ilişkin olarak bk. *Vilho Eskelinen ve Diğerleri/Finlandiya* [BD], 63235/00, 19 Nisan 2007, 96 sayılı Bilgi Notu; ve *Harabin/Slovakya*, 58688/11, 20 Kasım 2012, 157 sayılı Bilgi Notu)

Madde 10

İfade özgürlüğü

Devlet Başkanı karşıtı protestoya katılmaktan yargılanmak üzere bir yıl tutuklu bulunma ve ertelenen üç yıl hapis cezasına mahkûm edilme: *ihlal*

Taranenko/Rusya – 19554/05

15.05.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – Başvuran 2004 yılının Aralık ayında Başkanlığın politikaları aleyhine bir protesto eyleminin yapıldığı yerde tutuklanmıştır. Başvuran Başkan'ın idare binasının karşılama alanına kimlik ve güvenlik kontrollerini atlayarak zorla giren ve pencerelerden pankart salladıkları ve bildiri dağıttıkları bir ofise kendilerini kilitleyen 40 kişilik bir grupta yer almıştır. Toplu eyleme katılmakla suçlanan başvuran bir yıl boyunca yargılanmak üzere tutuklu kalmış ve bu sürenin bitiminde suçu sabit görülerek üç yıl için

ertelenen üç yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

Hukuki Değerlendirme – Sözleşme'nin 11. maddesinin ışığında yorumlandığında 10. maddesi: Başvuranın tutuklanması, tutukluluğu ve mahkûmiyeti ifade özgürlüğü hakkına bir müdahale teşkil etmiş olup, söz konusu müdahale, yasayla öngörülen ve kargaşayı önleme ve başkalarının haklarını koruma meşru hedeflerini izleyen bir müdahale olmuştur.

Protesto eyleminde yer alan başvuran ve diğer katılımcılar yurttaşlarının ve kamu görevlilerinin dikkatini Başkan'ın politikalarını onaylamadıklarına ve istifa etmesine yönelik taleplerine çekmek istemişlerdir. Bu, kamu çıkarını ilgilendiren bir konu olup, Başkanlık yetkilerinin kullanılması hakkındaki tartışmaya katkıda bulunmuştur. Protesto eylemi Başkan'ın idare binasında yapılmıştır. İdarenin görevinin vatandaşları karşılayarak şikâyetlerini incelemek olması ve dolayısıyla binanın kimlik ve güvenlik kontrollerine tabi olmak şartıyla halka açık olması önem arz etmiştir. Ancak protestocular yerleşik kabul usulüne uymamışlardır. Bunun yerine protestocular hışımın binanın içine girmiş, bir koruma güvenlisini kenara itmiş ve mobilyaların üzerinden atlayarak ve kendilerini boş bir ofise kilitlemişlerdir. Protestocuların sayısı daha şiddetli hale gelen bu türden bir davranış, mevcut bulunan kişileri korkutabilecek ve aksamalaraneden olabilecek nitelikte olmuştur. Bu koşullar altında, polisin protestocuları tutuklayarak binadan uzaklaştırması eyleminin kamu düzeninin korunması gereksinimleriyle haklı kılınmış olması mümkündür.

Başvuranın yargılanmak üzere tutukluluk halinin uzunluğunun ve mahkûm edildiği cezanın izlenen meşru hedefle orantılı olup olmadığını saptanması gerekmektedir. Başvuranın mahkûmiyeti en azından kısmen yerel mahkemelerin protestocular tarafından iletilen siyasi mesajı kınamasına dayanmıştır. Gerçekten de, başvuran “[Putin] karşıtı bildiriler fırlatmış” ve “Başkan’ın istifa etmesi çağrısında bulunarak hukuka aykırı bir ultimatom vermekle” suçlanmıştır. Aynı zamanda, başvuranın sadece bir görüşün ifade edilmesinden değil bu ifadenin belirli bir eylemle bir arada dile getirilmiş olmasından dolayı mahkûm edilmiş olması önem arz etmektedir. Protesto eylemine katılan kişiler görevlilerle görüşmek, Başkan’ın politikalarını eleştiren bir dilekçeyi teslim etmek ve gazetecilerle konuşmak üzere binaya gelmişlerdir. Protestocular silahlı olmayıp, kendilerini durdurma girişiminde bulunan güvenlik görevlisini kenara itmenin dışında şiddete veya güç kullanımına başvurmamışlardır. Ardından yaşanan karmaşa protestocuların ilk planının içinde yer almamış; ancak güvenlik görevlilerinin kendilerini binaya girmekten alıkoyma girişimlerine karşı bir tepki olmuştur. Her ne kadar söz konusu tepki isabetsiz ve abartılı olsa da, protestocuların mevcut bulunan kişilere bedensel zarar vermemiş olması önem arz etmektedir. Gerçekten de, kendilerine yöneltilen suçlamalarda şiddet kullanımı veya tehdidinden ya da herhangi bir bedensel zarar verildiğinden bahsedilmemiştir. Protestocuların mülke zarar vermekten suçlu bulunmalarına rağmen, yerel mahkemeler başvuranın kişisel olarak bu türden bir zararın verilmesine katılıp katılmadığını veya başkaca bir menfur eylem işleyip işlemediğini kanıtlamamıştır. Ayrıca yargılamanın sona

ermesinden önce sanıkların eylemlerinden ötürü uğranan tüm maddi zarar için tazminat ödemiş olması önem arz etmektedir.

Mahkeme, başvurana ilişkin davakoşullarının, başvuranın yargılanmak üzere bir yıl boyunca tutuklu kalmasını veya ertelenen üç yıllık hapis cezasına mahkûm edilmesini haklı kılan herhangi bir gerekçe ortaya koymadığını değerlendirmektedir. Mevcut davada uygulanan olağandışı şekilde ağır yaptırımın başvuran ve protesto eylemlerinde yer alan diğer kişiler için caydırıcı bir etkisi olmalıdır. Dolayısıyla, söz konusu müdahale demokratik bir toplumda gerekli olmamaktadır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca, yetkililerin her ne kadar geçerli olsa da yeterli olduğu değerlendirilmeyecek gerekçelerle başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermeleri dolayısıyla Sözleşme’nin 5 § 3 maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Madde 41: Manevi tazminata karşılık olarak 12.500 avro (EUR).

(Ayrıca bk. *Barraco/Fransa*, 31684/05, 5 Mart 2009, [117 sayılı Bilgi Notu](#)).

Yüksek Mahkeme Başkanının mesleki yetkisi dahilinde aleni olarak açıkladığı görüşlerinden dolayı görevine zamanından önce son verilmesi: ihlal

Baka/Macaristan – 20261/12

27.05.2014 tarihli Karar (II. Bölüm)

(Bk. yukarıda madde 6 § 1, [sayfa 9](#))

Bir siyasi partinin kapatılmasına yönelik Anayasa Mahkemesi kararını eleştiren bir makale yayımlanması suretiyle yapılan hakaret nedeniyle tazminat ödenmesine hükmedilmesi: *ihlal*

Mustafa Erdoğan ve Diğerleri / Türkiye –
364/04 ve 39779/04
27.05.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Anayasa hukuku profesörü olan birinci başvuran tarafından yazılan, Anayasa Mahkemesi'nin bir siyasi partiyi kapatma kararının eleştirildiği ve davayı inceleyen yargıçların çoğunun mesleki yeterliliklerinin ve tarafsızlıklarının sorgulandığı bir makaleden ötürü hakaret nedeniyle başvuranların tazminat ödemelerine hükmedilmiştir.

Hukuki Değerlendirme – Madde 10: Anayasa Mahkemesinin üç üyesi tarafından açılan hakaret davaları hakkında verilen nihai kararlar başvuranların ifade özgürlüğü haklarına bir müdahale teşkil etmiştir. Söz konusu müdahale yasayla öngörülen ve başkalarının şöhret ve haklarını koruma meşru hedefini izleyen bir müdahale olmuştur.

Bir akademisyen tarafından yazılan söz konusu makalenin konusu, toplumun bilgilendirilme konusunda meşru bir çıkarının mevcut olduğu demokratik bir toplumda önemli ve güncel bir meseleyle, yani yargı sisteminin işleyişiyle ilgilidir. Dolayısıyla makale genel çıkarlara ilişkin bir tartışmaya katkıda bulunmuştur.

Üç yargılamadaki davacılar siyasi partinin kapatılması lehine oy kullanan Anayasa

Mahkemesi üyeleridir. Davacıların bilerek kendilerini siyasetçilerle aynı ölçüde olmak üzere her kelime ve davranışlarını yakın incelemeye açık kıldıkları söylenememekle birlikte, resmi yetkileri dahilinde hareket eden yargı mensuplarının, sıradan vatandaşlara kıyasla daha geniş eleştiri sınırlarına tabi oldukları değerlendirilebilir. Ancak aynı zamanda Mahkeme pek çok kez, toplumda özel bir rol üstlenen ve hukukun egemen olduğu bir Devletin temel değerlendiren biri olan adaletin teminatçısı olarak yargı mensuplarının görevlerini yerine getirebilmeleri için toplumun güvenini kazanmalarının gereğini vurgulamıştır. Dolayısıyla, özellikle de eleştirilen yargıçların kendilerini yanıt vermekten alıkoyan bir takdir görevine tabi oldukları göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu güveni, esasen dayanaksız olan örseleyici saldırılardan korumak zorunlu olabilmektedir.

Yerel mahkemeler, makalede yer alan belirli ifadelerin davacılar hakaret eder nitelikte olduğunu ve yazarın kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aştığını değerlendirmiştir. Mahkeme kullanılan dilin ve ifadelerin bir bölümünün sert olduğunu ve saldırgan olarak algılanabileceğini kabul etmiştir. Her ne kadar çoğunlukla değer yargıları olsa da söz konusu dil ve ifadeler, yazarın kendi siyasi ve hukuki görüşleri ile algılarından kaynaklanmıştır. Bu bağlamda söz konusu ifadeler, Anayasa Mahkemesi'nin belirli konularda karar veriş biçimine ilişkindir ve başvuranın yerel yargılamalarda ortaya koymak istediği üzere bir siyasi partinin kapatılması kararı da dahil olmak üzere ilgili kararlar halihazırda büyük bir toplumsal tartışmaya konu olmuştur. Dolayısıyla söz konusu dil ve ifadelerin yeterli

olgusal temele dayandığının değerlendirilmesi mümkün olmaktadır. Yerel mahkemeler şikâyet konusu makalede içerilen somut gerçeklere ilişkin ifadeleri değer yargılarından ayırt etmeye çalışmamış ve Sözleşme'nin 10 § 2 maddesinin anlamı dahilinde başvurular için elzem olan "görev ve sorumlulukların" gözetilip gözetilmediğini incelememiş veya söz konusu makalenin iyi niyetle yayımlanıp yayımlanmadığını değerlendirmemiştir. Özellikle, yerel mahkemeler dava incelemelerinde, aleyhte görüşleri ifade edildiği bağlam içerisinde ele almamıştır. Mahkeme bu bağlamda, üslubun, tıpkı ifade biçimi gibi iletişimin bir parçasını oluşturduğunu ve ifade içeriğiyle birlikte korunduğunu vurgulamıştır. Makalenin içeriği bir bütün olarak dikkate alındığında, söz konusu görüşlerin davacılara karşı haksız bir kişisel saldırı olarak yorumlanması mümkün olmamıştır. Ayrıca, söz konusu makale rağbet gören bir gazeteden üç ayda bir yayımlanan yarı akademik bir dergide yayımlanmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler dikkate alındığında, ulusal makamların takdir payına rağmen, ulusal yetkililer tarafından başvuruların ifade özgürlüğüne yapılan şikâyet konusu müdahalenin, demokratik bir toplumda başkalarının şöhret ve haklarının korunması için gerekli bir müdahale olduğunu ortaya koyan yeterli gerekçeler ortaya konulmamıştır. Bu bulgu, Mahkeme'nin başvurular tarafından ödenmesine hükmedilen tazminat miktarının izlenen meşru hedefle orantılı olup olmadığına ilişkin incelemesini sürdürmesini gereksiz kılmıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: Birinci başvuran tarafından yerel yargılamalarda ödenen tazminatın geri ödenmesine ve birinci başvurana manevi tazminata karşılık olarak 7.500 avro ödenmesine hükmedilmiştir.

MADDE 11

Barışçıl toplantı özgürlüğü

Devlet Başkanı aleyhine protestoya katılmadan dolayı bir yıl tutuklu bulunma ve ertelenen üç yıl hapis cezasına mahkûm edilme: *ihlal*

Taranenko/Rusya – 19554/05

15.05.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

(Ayrıca bk. yukarıda madde 10, [sayfa 10](#))

MADDE 18

İzin verilmeyen amaçlarla getirilen kısıtlamalar

Suç işlediğine dair makul şüphe üzerine yetkili yasal merci önüne çıkarılma haricindeki amaçlarla başvuranın özgürlüğünün kısıtlanması: *ihlal*

Ilgar Mammadov/Azərbaycan – 15172/13

22.05.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – Geçmişte Hükümet'i eleştiren muhalif bir siyasetçi olan başvuran çeşitli siyasi meselelere ilişkin yorumlarda bulunduğu bir kişisel internet günlüğüne sahipti. Başvuran 24 Ocak 2013 tarihinde bir önceki gün isyanın başladığı kent olan İsmayilli'ye gitmiştir. Hükümet'in olaylara ilişkin resmi anlatımının en azından bir kısmının doğru olmayabileceğine ve bir örtbas etme

girişimi olduğuna işaret ettiği izlenimlerini günlük yazılarında açıklamıştır. Ertesi gün Başsavcılık ve İçişleri Bakanlığı'nın müşterek bir basın açıklamasında başvuranın ülkedeki durumu alevlendirmek üzere tasarlanmış yasa dışı eylemler işlediği, tamamen ve derinlemesine soruşturulacağı ve yasal değerlendirmeye tabi tutulacağı belirtilmiştir. Başvuran kendisine suç isnadının yüklenmesinden önce üç kez sorgulanmak üzere çağrılmış ve yargılanmak üzere tutuklu kalmıştır. Başvuranın söz konusu tedbire ilişkin itirazları reddedilmiştir.

Hukuki değerlendirme

Madde 5 § 1 (c): Hükümet başvuranın kendisine isnat edilen suçlardan herhangi birini işlediğine dair “makul” şüpheye neden olacak herhangi bir bilgi veya delilin mevcut olmadığı doğrultusundaki iddiasını çürütmek üzere belirli bir sav ileri sürmemiştir. Özellikle, savcılığın resmi belgelerinde kendilerinin başvurandan şüphelenmesine neden olabilecek herhangi bir tanık ifadesi veya diğer belirli bilgiler sunulmadığı gibi, bu türden herhangi bir delil başvuranın yargılanmak üzere tutukluluğuna karar veren mahkemelere de sunulmamıştır. Hem savcılık hem de mahkemeler tarafından verilen kararlarda belirsiz “dava belgelerine” herhangi bir kesin ifade, belge veya somut şikâyetin yokluğunda yapılan muğlak ve genel atıfların, başvuranın yakalanmasının ve tutuklanmasının dayanağı olarak gösterilen şüphenin “makullüğünü” haklı kılacak ölçüde yeterli olduğunu değerlendirmek mümkün olmamıştır.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 6 § 2: Mahkeme, kamu görevlilerinin bir kişinin yargılanıp suçu sabit bulunmadan önce verdikleri beyanlarında kullandıkları kelime seçiminin önemini mütemadiyen vurgulamıştır. Başvuranın davasında, ihtilaf konusu ifadeler ceza yargılamaları çerçevesinde değil, ancak Başsavcılık ve İçişleri Bakanlığının müşterek bir basın açıklamasının bir parçası olarak dile getirilmiştir. Hükümet, söz konusu ifadenin amacının toplumu Ismayilli olaylarıyla ilgili olarak atılan adımlar ve başvuranın söz konusu olaylarla bağlantısını soruşturma konusundaki niyetleri hakkında bilgilendirmek olduğunu ileri sürmüştür. Ancak bir bütün olarak değerlendirildiğinde söz konusu ifade gerekli özen ve ihtiyatla yapılmamıştır. Yetkililerce başvuranın eylemlerinin “yasa dışı” olduğu ve “[başvuranın] yerel halka... örneğin polise direnme, görevlilerin talimatlarına uymama ve yolları kapama gibi çağrılarda bulunduğu” belirtilerek esasen, olayların mahkemeler tarafından yapılacak değerlendirme konusunda peşin hüküm verilmesine neden olmuştur. Böylelikle, ihtilaf konusu ifade toplumu başvuranın kanuna göre suçu sabit bulunmasından önce suçlu olduğuna inandırmaya teşvik etmiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 18: Başvuranın tutuklanması özellikle Hükümet'in toplumdan saklamaya çalıştığı bildirilen ve basın tarafından derhal kaldırılan Ismayilli protestolarının “gerçek nedenlerine” ışık tutan bilgileri içeren 28 Ocak 2013 tarihli yazısı olmak üzere belirli günlük girdileriyle bağlantılı olarak yapılmıştır. Her ne kadar savcılık başvuranın günlük girdilerine açık bir şekilde

atıfta bulunmamış olsa da, başvurana yöneltilen suçlamalar öncelikle yazıdan bir gün sonra yapılan resmi basın açıklamasında dile getirilmiş ve ardından başvuran aynı gün ilk kez sorgulanmak üzere Başsavcılığa çağırılmıştır. Dava dosyasında savcılığın söz konusu tarihte başvuran hakkında gerçek bir şüphe duymasına neden olacak nesnel gerekçeye sahip olduğunu gösteren hiçbir emare olmadığı gibi, başvuranın tutuklanmasının öncesinde savcılığın elinde bu türden herhangi bir bilginin veya tanık ifadesinin bulunduğu da ortaya konmamıştır. Yukarıda belirtilen koşullar, ihtilaf konusu tedbirlerin asıl amacının başvurunu Hükümet’i eleştirdiği ve Hükümet tarafından saklanmaya çalışılan, doğru olduğuna inandığı bilgileri yaydığı için susturmak veya cezalandırmak olduğuna işaret etmiştir. Dolayısıyla, başvuranın özgürlüğünün kısıtlanması kendisini suç işlediği şüphesi üzerine yetkili yasal merci önüne çıkarmanın dışındaki amaçlarla yapılmıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Mahkeme ayrıca oybirliğiyle Sözleşme’nin 5 § 4 maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Madde 41: Manevi tazminata karşılık olarak 20.000 avro ödenmesine hükmedilmiştir; maddi tazminat talebi reddedilmiştir.

(Ayrıca bk. *Lutsenko/Ukrayna*, 6492/11, 3 Temmuz 2012, [154 sayılı Bilgi Notu](#); ve *Tymoshenko/Ukrayna*, 49872/11, 30 Nisan 2013, [162 sayılı Bilgi Notu](#))

MADDE 41

Adil tazmin

Başvuran taraf olan Devlete, Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan ve kayıp olan Kıbrıs Rumları ile ilgili olarak tazminat ödenmesi

Kıbrıs / Türkiye – 25781/94

12 Mayıs 2014 tarihli karar (adil tazmin) [BD]

Olaylar – Mahkeme 10 Mayıs 2011 tarihli Büyük Daire kararında (“esas karar”), Sözleşme’de yer alan haklara ilişkin olarak, Türkiye’nin 1974 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında Kıbrıs’ın kuzey kesiminde yapmış olduğu askeri hareketlerden, bunun sonrasında Kıbrıs topraklarının bölünmesinden ve “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin” gerçekleştirdiği faaliyetlerden kaynaklanan, Türkiye tarafından yapılmış çok sayıda ihlalin söz konusu olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme adil tazmin hususuna ilişkin olarak, henüz karar vermek için hazır olmadığına ve değerlendirmesini ertelemeye oybirliğiyle karar vermiştir. Esas kararın icrasına ilişkin usul, adil tazmine ilişkin somut kararın verildiği tarihte Bakanlar Komitesi önünde halen derdest durumdaydı.

Hukuki Değerlendirme – Madde 41

(a) *Kabul Edilebilirlik Hakkında*

(i) *İddiaların öngörülen yasal süre dışında ileri sürülüp sürülmediği* – Sözleşme, insan haklarına ilişkin bir belge olması özelliğine karşın, uluslararası kamu hukukunun ilgili normları ve ilkeleri doğrultusunda yorumlanacak olan uluslararası bir anlaşmadır. Devletler genel hukuku, ilke olarak, başvuran Hükümetin devletler arası bir anlaşmazlık durumunda, yasal kesinliği muhafaza etmek ve davalı Devletin meşru menfaatlerine ilişkin orantısız bir zarara yol açmamak için,

gecikme olmaksızın harekete geçme yükümlülüğünü tanımaktadır.²

Mevcut başvuru, Sözleşme'ye Ek 11 No.lu Protokol'ün yürürlüğe girmesi öncesinde mevcut olan sistem uyarınca, 1994 yılında eski Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na yapılmıştır. Söz konusu zamanda faaliyet göstermekte olan Komisyon'un Çalışma Esasları uyarınca, ne devletler arası bir davadaki başvuran Hükümetin, ne de bireysel bir başvuranın başvuru formlarında adil tazminlerine ilişkin genel bir talep belirtme yükümlülüğü bulunmaktaydı. Mahkeme, her iki Hükümete de gönderilmiş olan 29 Kasım 1999 tarihli bir yazıda, başvuran Hükümetin davanın esasının incelendiği aşamada adil tazmine ilişkin herhangi bir talep sunması gerekmediğini açık bir şekilde belirtmiştir. Mahkeme 10 Mayıs 2011 tarihli kararında, Sözleşme'nin 41. maddesinin uygulanması olasılığına ilişkin değerlendirmeyi ertelemiş ve tarafların adil tazmin taleplerini sunmaları konusunda herhangi bir süre sınırı kararlaştırılmamıştır.

Söz konusu gecikme, Mahkeme'nin esasa ilişkin kararı ile bu kararın icrasının Bakanlar Komitesi tarafından devam eden denetlenme işlemi arasında meydana gelmiştir. Davanın bu aşamasında, her iki Hükümetin de adil tazmine hükmedilmesi olasılığı bulunan bir meselenin, başka gelişmeler beklenirken askıda kaldığı düşünme hakları bulunmaktaydı. Ayrıca, adil tazmin meselesi, davanın esasına ilişkin yargılamalar sırasında pek çok kez gündeme gelmiştir.

² *Nauru'daki Belirli Fosfat Alanları* (Nauru/Avustralya), Ön İtirazlar, Karar, 1992 Uluslararası Adalet Divanı Raporu.

Esas kararda, herhangi bir adil tazmine hükmedilmesi olasılığının bulunması meselesine ilişkin değerlendirme ertelenmiştir; bu da, açık ve belirsizliğe yer bırakmayacak bir şekilde, Mahkeme'nin bu meselenin incelemesine ileride uygun bir zamanda kaldığı yerden devam etme olasılığını göz ardı etmediği anlamına gelmektedir. Bu nedenle, tarafların hiçbirinin, bu konunun ele alınmayacağını veya zamanla iptal ya da feshedileceğini düşünmeleri için makul bir neden söz konusu değildir. Son olarak, Kıbrıs Hükümeti'nin doğru bir şekilde dikkat çektiği üzere, Kıbrıs Hükümeti açık veya dolaylı bir şekilde adil tazmin talep etme hakkından vazgeçtiğini ya da feragat ettiğini hiçbir zaman ifade etmemiştir. Bunun aksine, Kıbrıs Hükümeti'nin 31 Ağustos 2007 tarihli yazısı, bahse konu bu hakkın açık ve dolaysız bir şekilde yeniden talep edildiği biçiminde değerlendirilmelidir. Bu koşullar altında, davalı Hükümet'in, başvuran Hükümet'in iddialarının incelenmeye devam edilmesinin kendisinin meşru menfaatlerine halel getirdiği yönündeki iddiaları haklı gerekçelere dayanmamaktadır. Mahkeme, *Nauru* kararının³ ışığında, bu bağlamda "halel getirme" unsurunun her şeyden önce davalı Hükümet'in usuli menfaatleri ile alakalı olduğunu ve bu türden bir halel getirme olasılığının söz konusu olduğunu ikna edici bir şekilde kanıtlamanın davalı Hükümet'in görevi olduğunu değerlendirmiştir. Ancak, Mahkeme somut davada bu yönde bir kanıtın sunulmamış olduğunu gözlemlemiştir.

Mahkeme, davalı Hükümet'in Bakanlar Komitesi

³ *Nauru* davasında [Uluslararası Adalet Divanı](#) tarafından incelenmiştir, tartışma konusu gecikme devletler arası başvurunun yapılması öncesinde meydana gelmiştir.

önündeki denetlemeye ilişkin yargılamalarla ilgili olarak verdiği kararlardaki ihlal tespitlerinin esasında bildiri niteliğinde olduğunu ve Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca Yüksek Sözleşmeci Tarafların taraf oldukları her türlü davada Mahkeme tarafından verilen ve infazı Bakanlar Komitesi tarafından denetlenen nihai kararlara uymayı taahhüt etmiş olduklarını hatırlatmaktadır. Bu anlamda, bir taraftan, nihai kararlarında Taraf Devletler üzerinde bağlayıcı etkisi olan, Sözleşme haklarının ihlallerine ilişkin tespit yapma (Sözleşme'nin 46 § 1 maddesi ile bağlantılı olarak 19. maddesi) ve uygun gördüğünde adil tazmine hükmetme yetkisi olan Mahkeme önündeki yargılamalar ile, diğer taraftan, Bakanlar Komitesi'nin sorumluluğu altında kararların infazının denetlenmesine yönelik mekanizmanın (Sözleşme'nin 46 § 2 maddesi) birbirleriyle karıştırılmaması hususu önemlidir. Ayrıca, 2001 ile 2010 yılları arasında Bakanlar Komitesi kararların infazının denetlenmesine ilişkin işlemler esnasında ya da bu işlemler ile bağlantılı olarak, şüpheye yer bırakmayacak şekilde başvuran Hükümet'in adil tazmin talebinin esasının değerlendirilmesi konusunda alakalı gelişmeler olmasına rağmen, bu gelişmeler Mahkeme'nin söz konusu talebi incelemesine engel olmamıştır.

Yukarıda belirtilenlerin ışığında, Mahkeme, Kıbrıs Hükümeti'nin adil tazmin talebinin geciktirildiğini değerlendirmesi ve bu talepleri kabul edilemez olarak beyan etmesi için geçerli bir sebep bulunmadığını kaydetmiştir.

Sonuç : ön itiraz (oybirliğiyle) reddedilmiştir.

(ii) *Uygulanabilirlik* – Sözleşme'nin 41. maddesi, uluslararası hukukun genel kuralları ve ilkeleriyle

ilgili özel kanun (*lex specialis*) olma özelliği göz önüne alındığında, devletler arası davalara da uygulanır. Ancak, başvuran Devletin adil tazmin talebini kabul etmenin haklı gerekçelere dayanıp dayanmadığı hususunun Mahkeme tarafından dava bazında değerlendirilmesi ve karara bağlanması gereklidir. Bu yapılırken , diğerlerinin yanı sıra, başvuran Hükümet tarafından öne sürülen iddianın türü, ihlalin mağdurlarının tespit edilip edilemeyeceği ve ayrıca, Mahkeme'ye yapılan ilk başvurudan anlaşılabilirdiği kadarıyla açılan davanın ana amacı gibi konular dikkate alınmalıdır. Sözleşme'nin 33. maddesi uyarınca Mahkeme'ye yapılmış bir başvurunun farklı amaçlar gözetilen farklı türde şikayetler içerdiği hallerde, her bir şikayetin, hakkında adil tazmine hükmedilmesinin haklı gerekçelerinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi amacıyla ayrıca incelenmesi gereklidir.

Başvuran bir Sözleşmeci Tarafın başka bir Sözleşmeci Taraftaki genel meseleler hakkında şikayette bulunduğu hallerde, başvuran tarafın asıl amacı Sözleşme kapsamındaki ortak sorumluluk çerçevesi içerisinde Avrupa'nın kamu düzenine ilişkin menfaatleri korumaktır. Bu koşullar altında, bu türden bir iddiada bulunulmuş olsa dahi, adil tazmine hükmedilmesi uygun olmayabilir. Ancak, başvuran bir Devletin başka bir Sözleşmeci Tarafın vatandaşlarının (ya da başka mağdurların) temel insan haklarını ihlal ettiğini bildirdiği hallerde, başvuran Devletin iddiaları esas olarak yalnızca Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca yapılan bireysel başvurulara değil, aynı zamanda diplomatik koruma bağlamında yapılan iddialarla da benzerlik gösterir. Şayet Mahkeme bu türden bir iddiayı kabul eder ve Sözleşme'nin ihlal edildiğine

hükmederse, davanın kendine özgü koşulları ve yukarıda bahsi geçen kriterler dikkate alınarak adil tazmine hükmedilmesi bu nedenle uygun olabilir. Bununla birlikte, Sözleşme'nin mahiyetine göre, Sözleşme ile güvence altına alınmış bir veya birden fazla hakkın ihlal edilmesi sonucu doğrudan veya dolaylı olarak zarar görenin ve esasen "mağdur" olanın Devlet değil birey olduğu daima akılda tutulmalıdır. Bu nedenle, devletler arası bir davada adil tazmine hükmedilmesi halinde, bunun daima bireysel mağdurların menfaati amacıyla yapılması gerekmektedir.

Somut davada, Kıbrıs Hükümeti, yeterli kesinlikte ve tarafsız şekilde tespit edilebilecek iki grubun Sözleşme'de güvence altına alınmış haklarının ihlal edilmesi kapsamında adil tazmin talepleri sunmuştur. Bu iki grup içerisinde 1,456 kayıp kişi ve Karpaz yarımadasında yaşayan Rumlar yer almaktadır. Başka bir deyişle, adil tazmin, bir Devletin ihlal edilen haklarının tazmini amacıyla değil, bireysel mağdurların menfaatlerinin korunması amacıyla talep edilmiştir. Bu koşullar altında, Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca yapılmış olan talebin haklı gerekçeleri bulunmaktadır.

Sonuç: Kayıp kişiler bakımından 41. madde uygulanabilir (bire karşı on altı oyla); Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan Kıbrıs Rumları bakımından 41. madde uygulanabilir (ikiye karşı on beş oyla).

(b) *Manevi tazminat* – Esas kararda tespit edildiği üzere Sözleşme'nin 3, 8, 9, 10 ve 13. maddeleri ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesi kapsamındaki hakları ihlal edilen Karpaz sakinlerinin uzun süreler boyunca çaresizlik, üzüntü ve sıkıntı gibi duygular yaşamış

olduklarına şüphe yoktur.

Bu nedenle, kayıp kişilerin hayatta kalan akrabalarına 30.000.000 avro (EUR) ve Karpaz yarımadasında yaşayan Kıbrıs Rumlarına 60.000.000 avro manevi tazminat ödenmesine hükmedilmiştir. Yukarıda belirtilen miktarlar, bu iki başlık altında, esas kararda tespit edilen ihlallerin mağdurlarına başvuran Hükümet tarafından dağıtılacaktır.

Sonuç : Manevi tazminat olarak 90.000.000 avro ödenmesine (ikiye karşı on beş oyla) karar verilmiştir.

(Ayrıca bk. *İrlanda/Birleşik Krallık*, 5310/71, 18 Ocak 1978)

MADDE 46

Kararın İnfazı – Genel Tedbirler

Davalı Devletten müebbet hapis cezalarının incelenmesine ilişkin bir sistem sunmasının talep edilmesi

László Magyar/Macaristan – 73593/10

20 Mayıs 2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

(Bk. yukarıda 3. Madde, *sayfa 6*)

EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1.

MADDESİ

Mülkiyetin Çekişmesiz Kullanımı

Sahte pasaport kullanılarak girilen bir işten alınan ücrete el konması: *ihlal*

Panlet / Birleşik Krallık – 6219/08

13 Mayıs 2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Yasadışı şekilde Birleşik Krallık'ta yaşayan bir Fildişi Sahili vatandaşı olan başvuran, sahte bir Fransız pasaportu kullanarak bir işe girmiştir. Başvuran, 2003 yılından 2007 yılına kadar 20.000 İngiliz poundunun (GBP) üzerinde maddi birikim yapmıştır. Aynı pasaport ile sürücü ehliyeti almak için başvuruda bulunduğu, pasaportunda evrakta sahtecilik yaptığı keşfedilmiş ve hakkında ceza yargılamaları başlatılmıştır. Başvuran, yargılanması sırasında suçunu kabul etmiştir. Davaya bakan yargıç, başvuran hakkında hapis cezasına hükmedip, başvuranın tehcir edilmesi tavsiyesinde bulunmuş ve 2002 tarihli Suç Gelirleri Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca, başvuranın maddi birikimlerinin tamamına el konulması emrini vermiştir. Başvuran, Parlamento'nun Suç Gelirleri Kanunu'nun Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile uyumlu olmasını istediğini kaydederek, bunun usulün kötüye kullanılması anlamına geldiğini ve baskıcı olduğunu belirterek el koyma emrine ilişkin itirazda bulunmuştur. Temyiz Mahkemesi başvuranın itirazını reddetmiştir.

Hukuki Değerlendirme – Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi

(a) *Kabul Edilebilirlik Hakkında* – Hükümet, başvuranın iç hukuk yargılamaları esnasındaki şikâyetlerinin Sözleşme'ye (“orantısız”) değil de iç hukuka (“baskıcı” ve “usulün kötüye kullanılması”) atıf yapılarak şekillendirilmiş olması sebebiyle, başvurunun iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesi ile reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ancak, Mahkeme başvuranın, el koyma emrinin Sözleşme'ye Ek 1

No.lu Protokol'ün 1. maddesi ışığında orantısız olduğu gerekçesiyle, usulün kötüye kullanılması anlamına geldiği ve baskıcı olduğu yönündeki iddiası bakımından, Sözleşme kapsamında yapmış olduğu şikâyetini ulusal düzeyde desteklemek için yeterli adımları atmış olduğunu değerlendirmiştir. Ayrıca, başvuranın şikâyetini yerel mahkemelerin dikkatine sunduğu zamanda, davasını “baskıcılık” ve “usulün kötüye kullanılması” yönlerinden savunması yerindedir. Zira, Yüksek Mahkeme el koyma davalarını orantılılık bakımından Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında incelemenin daha uygun olduğuna ancak daha sonraki bir davada (*R / Wya* [2012] Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (UKSC) 51) karar vermiştir.

Sonuç : ön itiraz (oybirliğiyle) reddedilmiştir.

(b) *Esas Hakkında* - Başvuran, el koyma emrinin kendisinin Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında güvenceye alınan mülkiyetin çekişmesiz kullanımı hakkına ilişkin orantısız bir müdahale teşkil ettiğinden şikâyetçi olmuştur. Hükümet, başvuranın yalnızca suç teşkil eden bir eyleminden elde ettiği menfaate eşdeğerdeki varlıklarına el koyulması bakımından, el koyma emrinin orantılı olduğunu iddia etmiştir. Ancak, Mahkeme, el koyma emrinin orantılılık koşulunu karşılayıp karşılamadığına ilişkin karar vermekten ziyade, davaya ilişkin olarak usul yönünden karar vermiştir. Mahkeme, Temyiz Mahkemesi tarafından yapılan incelemenin kapsamının oldukça dar olduğunu gözlemlemiştir. Bunun sebebi ise, Temyiz Mahkemesi'nin yalnızca, el koyma emrinin kamu menfaatine yönelik olup olmadığı hususunu sorgulamış olması ve mülkiyet hakları ile kamu

menfaati arasında adil bir dengenin tesis edilip edilmediği hususunu incelememiş olmasıdır. Bunun aksine, Temyiz Mahkemesi yalnızca, usulün kötüye kullanılmasına ilişkin yargı yetkisinin “tedbirli bir şekilde” kullanılması gerektiğini ileri sürmüştür. Mahkeme, adil dengenin tesis edilmesi konusunun Temyiz Mahkemesi’nin inceleme kapsamı içerisinde yer almadığını göz önüne aldığımda, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Sonuç : ihlal (bire karşı altı oyla).

Madde 41: manevi tazminat olarak 2.000 avro (EUR) ödenmesine hükmedilmiş; maddi tazminata ilişkin talep reddedilmiştir.

EK 1 NO.LU PROTOKOL’ÜN 2. MADDESİ

Eğitim hakkı

Mahkeme önüne çıkarılması öncesinde tutuklu bulundurulmuş bir kimsenin cezaevi okuluna kayıt yaptırmasının reddedilmesi:
ihlal

Velyo Velev / Bulgaristan – 16032/07

27 Mayıs 2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Mahkeme önüne çıkarılması öncesinde tutuklu bulundurulmuş başvuran, 2005 yılında cezaevi okuluna kayıt yaptırmak istemiştir. Bu talebi ilk olarak cezaevi yetkilileri tarafından, nihayetinde ise Yüksek İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Cezaevi müdürü, eski bir hükümlü olan başvuranın hüküm giymesini halinde mükerrer hükümlü olacağı ve bu nedenle,

mükerrer hükümlü olmayan mahpuslardan ayrı bir yerde tutulması gerektiği gerekçesini sunmuştur. Yüksek İdare Mahkemesi, eğitim hakkının mahkeme önüne çıkarılması beklenen tutuklular için değil, yalnızca hükümlüler için geçerli olduğuna karar vererek, başvuranın bu talebini farklı gerekçelere reddetmiştir.

Hukuki Değerlendirme - Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 2. Maddesi: Mahkeme, hukuka uygun bir şekilde tutuklu bulundurulmuş kimselerin, özgürlük hakkı dışında Sözleşme ile güvence altına alınmış olan bütün temel hak ve özgürlüklerinden faydalanmaya devam ettiklerini hatırlatmıştır. Sonuç olarak, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 2. maddesi uyarınca başvuranın eğitim hakkı halen geçerliliğini korumaktadır. Eğitim hakkı, Bulgaristan’a cezaevi okulları da dâhil olmak üzere, hâlihazırda var olan eğitim kurumlarına etkili erişim sağlama görevi yüklemiştir. Dolayısıyla, Hükümet’in başvuranın bunun dışında bırakılmasının öngörülebilir olduğunu, meşru bir hedef gözettiğini ve bu hedef ile orantılı olduğunu ispatlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Mahkeme, ilgili yasal çerçevenin hükümlülerin eğitim programlarına dahil edilme haklarının olduğunu ve hükümlülere ilişkin yasa hükümlerinin mahkemeye çıkarılması öncesi tutuklu bulundurulmuş kişiler için de eşit şekilde geçerli olduğunu öngördüğünden, başvuranın bunun dışında tutulmasının yeteri ölçüde öngörülebilir olup olmadığı hususunun şüpheye açık olduğunu kaydetmiştir. Yasal çerçevede yeterli açıklık bulunmadığı, başvuranın bunun dışında tutulmasına ilişkin ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin farklı olmasından anlaşılmaktadır. Nitekim, Yüksek

İdare Mahkemesi başvuranın mahkeme önüne çıkarılması öncesindeki tutukluluk statüsüne odaklanırken, cezaevi müdürü ve Adalet Bakanlığı başvuranın mükerrer hükümlü olma olasılığına vurguda bulunmuştur.

Hükümet, başvuranın okula kaydının yaptırılmamasını gerekçelendirmek için üç farklı neden ileri sürmüştür. Mahkeme, Hükümet'in başvuranın hükümlüler birlikte okula gitmesinin uygun olmadığı şeklindeki ilk iddiasına ilişkin olarak, başvuranın herhangi bir itirazının olmadığını ve mahkeme önüne çıkarılması öncesi tutuklu olan kişilerin hükümlüler ile birlikte okula gitmekten zarar göreceklərini gösteren hiçbir delilin bulunmadığını gözlemlemiştir. Bunun yanı sıra, Mahkeme, yargılama öncesi tutukluluk süresinin uzunluğunun belirsiz olmasının eğitim kurumlarına alınmamak için geçerli bir gerekçe teşkil ettiği görüşünde değildir. Mahkeme, son olarak, Hükümet'in başvuranın mükerrer hükümlü olma olasılığının söz konusu olduğu, dolayısıyla mükerrer hükümlü olmayan kimselerin başvuran ile birlikte okula gitmelerinin uygun olmadığı yönündeki son iddiasına ilişkin olarak, başvuranın masumiyet karinesi hakkının olduğunu ve bu nedenle mükerrer hükümlü olarak sınıflandırılmayacağını hatırlatmıştır. Bu değerlendirmeler ışığında ve başvuranın ortaöğrenimini tamamlamasının kuşkuya yer olamayacak şekilde kendisinin menfaatine olacağını dikkate alarak, Mahkeme, başvuranın cezaevi okuluna kaydının reddedilmesinin yeterli ölçüde öngörülebilir nitelikte olmadığını, meşru bir hedef gözetmediğini ve bu hedef ile orantılı olmadığını kaydetmiştir.

Sonuç : ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: manevi tazminat olarak 2.000 avro (EUR).

EK 7 NO.LU PROTOKOL'ÜN 4. MADDESİ

Aynı suçtan ikinci kez yargılanmama veya cezalandırılmama hakkı

Daha önce genel aftan faydalanmış olan bir askerın savaş suçlarından mahkûm edilmesi:
Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi bu davaya uygulanabilir değildir

Marguş / Hırvatistan - 4455/10

27 Mayıs 2014 tarihli Karar [Büyük Daire]

Olaylar – Hırvatistan ordusu mensubu olan başvuran, 1991 yılında Hırvatistan'daki savaş esnasında işlenen cinayet ve başka ciddi suçlar ile itham edilmiştir. Hakkındaki suçlamaların bazıları daha sonra düşürülmüştür. Davanın görüldüğü ve Yargıç M.K.'nın başkanlık ettiği mahkeme 1997 yılında, kalan suçlara ilişkin yargılamaları, 1990 ile 1996 yılları arasında Hırvatistan'daki savaş ile bağlantılı olarak işlenen, en ciddi insani hukuk ihlalleri veya savaş suçları dışındaki suçların tümüne yönelik af getiren Genel Af Kanunu uyarınca sonlandırmıştır. Yüksek Mahkeme, savcılığın hukukiliğın korunması talebi üzerine, başvuran hakkındaki yargılamaların sonlandırılması kararının Af Kanunu'nu ihlâl ettiğine karar vermiştir. Özellikle, başvuranın iddia edilen suçları görev süresi sona erdikten sonra ihtiyat birliklerinin bir üyesi olarak işlediğine dikkat çekmiştir; dolayısıyla, Af Kanunu'nun gerektirdiği üzere, iddia edilen suçlarla savaş arasında önemli bir bağ bulunmamaktaydı.

Buna paralel olarak, başvuran ikinci bir grup ceza yargılamaları kapsamında savaş suçlarından yargılanmıştır. Bu yargılamalar, Yargıç M.K.'nin da aralarında yer aldığı üç yargıçtan oluşan bir kurul tarafından gerçekleştirilmiştir. Kapanış görüşmeleri esnasında, başvuran, savcı yardımcısının sözünü kestiği için iki kez uyarıldıktan sonra, mahkeme salonundan çıkarılmıştır. Davanın görüldüğü mahkeme, başvurunu savaş suçlarından mahkûm etmiş ve hakkında 14 yıl hapis cezasına hükmetmiştir. Temyizde, Yüksek Mahkeme mahkûmiyet kararını üç gerekçe ile onaylamıştır. Bunlardan birincisi, gerçekleştirilen iki grup yargılamanın aynı dava olmadığı, dolayısıyla Yargıç M.K.'nin her iki grup yargılamada da yer almasının müsaade edilebilir bir husus olduğudur. İkincisi, başvuranın mahkeme salonundan çıkarılmasının haklı gerekçelerinin bulunduğu; sonuncusu ise, bu meselenin, ikinci grup yargılamalarda söz konusu olan suçların temelinde yatan sebeplerin kapsam olarak birinci grup yargılamalardakinden önemli ölçüde geniş olması sebebiyle, kesin hüküm oluşturmadığıdır. Zira, başvuran, özellikle 1949 Harp Zamanında Sivillerin Korunmasına ilişkin Cenevre Sözleşmesi olmak üzere, uluslararası hukuku ihlâl etmekle suçlanmıştır. Başvuran, anayasal şikâyette bulunmuş ve şikâyet başvurusu nihayetinde reddedilmiştir.

Hukuki Değerlendirme

Madde 6 § 1: Başvuran, hakkındaki yargılamaların her iki grubunda da aynı yargıcın yer aldığını ve bunun tarafsızlık koşuluna aykırı olduğunu ileri sürerek şikâyette bulunmuştur. Ancak, yargıcın kendisi hakkındaki yargılamaların her iki grubunda da yer almış olması kendi başına, bu koşula aykırılık olduğu anlamına

gelmemektedir. Yargılamaların birinci grubunda, yargıç tarafından başvurunu suçlu ya da masum bulan bir karar verilmemiş ve başvuranın suçunun tespiti ile ilgili herhangi bir delil değerlendirmesi yapılmamıştır.

Sonuç : ihlal yok (oybirliğiyle).

Madde 6 §§ 1 ve 3 (c): Mahkeme, başvuranın son savunmasını yapma hakkından yoksun bırakıldığı ve bunun savunma haklarını ihlal ettiği yönündeki şikâyeti ile ilgili olarak, sanığın mahkeme salonunda rahatsızlık vermesi durumunda, davanın görüldüğü mahkemenin herhangi bir işlem yapmaksızın bu türden bir tutuma izin vermesinin beklenemeyeceğini kaydetmiştir. Başvuranın savcı yardımcısının kapanış görüşleri esnasında sözünü kesmemesi yönünde iki kez uyarılması sonrasında mahkeme salonundan çıkarıldığı ve başvuranın savunma avukatının mahkeme salonunda kalmaya devam edip başvuranın son savunmasını yaptığı dikkate alındığında, Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 (c) maddesine ilişkin bir ihlalin söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç : ihlal yok (oybirliğiyle).

Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. Maddesi: Başvuran, aynı suçtan ikinci kez yargılanmama hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. Mahkeme, başvuranın her iki yargılama grubunda da aynı suçlardan yargılanmış olduğunu kabul etmiştir. Ancak, yargılamaların birinci grubundaki suç isnatlarına ilişkin iki ayrı durum söz konusudur: savcı işlendiği iddia edilen iki cinayet hakkındaki suçlamaları geri çekmiştir; işlendiği iddia edilen başka iki cinayet ve ciddi bir yaralama suçu iddialarına ilişkin yargılamalar ise, bir Yerel

Mahkeme tarafından Genel Af Kanunu'na dayanılarak sonlandırılmıştır.

(a) *Düşürülen suçlamalar* – Mahkeme, yargılamaların ilk grubunda Cumhuriyet savcısı tarafından düşürülen suçlamalara ilişkin olarak, bir Cumhuriyet savcısı tarafından ceza yargılamalarına devam edilmemesinin bir mahkumiyet ya da beraat anlamına gelmediğini, dolayısıyla Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin bu bakımdan uygulanabilir olmadığını yinelemiştir.

Sonuç : kabul edilemez (oybirliğiyle).

(b) *Yargılamaların Genel Af Kanunu kapsamında sonlandırılması* – Mahkeme, yargılamaların ilk grubunun Genel Af Kanunu uyarınca sonlandırılması ile ilişkili olarak, başvuranın Sözleşme'nin 2. ve 3. maddeleri kapsamında güvence altına alınmış olan temel hakların ciddi biçimde ihlal edilmesi anlamına gelen eylemleri için bir aftan uygunsuz bir şekilde yararlandığını gözlemlemiştir. Devletler işkence ve kasten öldürme gibi eylemleri kovuşturma yükümlülüğü altındadır. Ayrıca, uluslararası hukukta, ciddi insan hakları ihlalleri bakımından af sağlanmasının kabul edilemez olarak değerlendirilmesi yönünde artan bir eğilim söz konusudur. Mahkeme bu değerlendirmesini desteklemek amacıyla, aralarında [Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi](#), [Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi](#) ve [Amerikan Devletleri Arası İnsan Hakları Mahkemesi](#)'nin de yer aldığı çok sayıda uluslararası kuruluşu, mahkemeyi ve sözleşmeyi dayanak olarak göstermiştir. Ayrıca, uzlaştırma süreci ve/veya mağdurlara bir tür tazminat sağlanması gibi özel koşulların söz konusu

olduğu durumlarda af sağlanmasının mümkün olduğu kabul edilse dahi, somut davada başvurana sağlanan af, kendisinin davasında bu tür koşullardan herhangi birinin söz konusu olduğunu gösterecek hiçbir unsur bulunmaması nedeniyle, kabul edilebilir nitelikte değildir. Bu nedenle, başvuran hakkındaki ikinci grup yargılamalarla ilgili savaş suçlarına ilişkin yeni iddianame, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin gerekleri ile uygunluk içerisindedir ve dolayısıyla, Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi bu anlamda uygulanabilir değildir.

Sonuç : Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi uygulanabilir değildir (bire karşı on altı oyla).

BÜYÜK DAİRE LEHİNE FERAGAT

Mozer / Moldova Cumhuriyeti ve Rusya

– 11138/10

[III. Bölüm]

(Bk. yukarıda 1. madde, [sayfa 7](#))

DİĞER ULUSLAR ARASI YARGI ORGANLARININ KARARLARI

Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)

Google Spain SL ve Google Inc. / Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) ve Mario Costeja González - C-131/12

ABAD(Büyük Daire) 13 Mayıs 2014 tarihli Karar

Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) verilerin korunması, İnternet ve “unutulma hakkı” olarak adlandırılan hakla ilgili önemli bir karara hükmetmiştir. Söz konusu karar, AB Veri Koruma Yönergesinin⁴ ve [Avrupa Birliği Temel](#)

⁴ Avrupa Parlamentosu'nun ve Konsey'in, kişisel

Haklar Şartı'nın 8. maddesinin yorumlanmasına ilişkin İspanya mahkemelerinden gelen bir ön karar talebi üzerine verilmiştir. Olaylar aşağıdaki şekilde gelişmiştir: 1998 yılında, bir İspanyol gazetesi, borçların tahsili için yürütülen yargılamalar esnasında Costeja Gonzalez'e ait olan bir arazinin müzayede yolu ile satılmasına ilişkin bir ilan yayımlamıştır. Costeja Gonzalez borçlarını ödemiştir ve dolayısıyla, mülkü müzayedeye çıkarılmadan yargılamalar sona ermiştir. Ancak, başvuran 2010 yılında, Google arama motoru ile kendisinin adı kullanılarak yapılan internet araştırmaları sonuçlarının söz konusu gazete ilanıyla ilgili bağlantıları göstermeye devam ettiğini fark etmesinin ardından, İspanya Veri Koruma Kurumu'na (İVKK) gazete, Google İspanya ve Google A.Ş. hakkında bir şikâyette bulunmuş ve söz konusu bağlantıları gizlemelerini ya da kaldırmalarını talep etmiştir. İspanya Veri Koruma Kurumu, gazetenin bilgiyi kanunlara uygun şekilde yayınlamış olduğu gerekçesi ile gazeteyle ilgili şikayeti reddetmiştir. Ancak, Google İspanya ve Google A.Ş. ile ilgili şikayetleri onaylamıştır. Google, Avrupa Birliği Adalet Divanı'ndan ön karar vermesi talebinde bulunan *Audiencia Nacional* önündeki yargılamalar sırasında bu karara itiraz etmiştir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın kararı bir çok yönden önemli bir karardır: ilk olarak, ABAD Veri Koruma Yönergesi'nin amaçları doğrultusunda, bir İnternet arama operatörünün, bir kimsenin ismine ilişkin olarak yapılan İnternet aramalarının birey hakkında üçüncü taraf web

sitelerine yönlendiren bağlantıların yer aldığı bilgiler vermesi halinde, verileri "işleyen" bir veri "kontrolörü" görevi gördüğünü kaydetmiştir. Verilerin İnternet üzerinde halihazırda yayınlanmış olmasına ve arama motoru tarafından herhangi bir şekilde değiştirilmemesine rağmen, bu durum geçerlidir. İkinci olarak, Yönerge'nin geçerli olması için arama motoru operatörünün bir AB Üye Devletinde konumlandırılmış olması gerekli değildir. Bölgesel kapsam, kişisel verilerin işlenmesinin bir AB tabanlı "kuruluş" tarafından yürütülen "faaliyetler bağlamında" gerçekleştirilmesine göre belirlenir. Dolayısıyla, verilerin işlenmesi işlemi Google İspanya'nın kendisi yapmamış olsa dahi, kendisinin reklam faaliyetlerinin ekonomik açıdan kar sağlanmasına yardımcı olan arama motorunun faaliyetleri ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olması sebebiyle, Yönerge yine de uygulanır.

ABAD önemli konulara ilişkin olarak ise, doğru verilerin ilk önce kanuna uygun şekilde işlenmesinin dahi, zaman içerisinde, Yönerge'ye aykırı olabileceğini kaydetmiştir. Bu nedenle, veri konusu bir kimse, verilerin yetersiz, alakasız ya da aşırı nitelikte olması, güncel olmaması ya da gerekenden uzun süre tutulması durumunda, arama sonuçlarından web sitelerine yönlendiren bağlantıların kaldırılması talebinde bulunabilir. Verilerin üçüncü taraf kimseler tarafından kanunlara uygun şekilde yayınlandığı ve doğru bilgiler içerdiği hallerde de bu durum geçerlidir. Böylelikle, gazete ilanının kendisinin kanunlara uygun şekilde İnternet üzerinden erişilebilir olmaya devam etmesine karşın, Google'ın arama sonuçlarında çıkan bağlantıları ve bilgileri kaldırması gerekebilir. Bu bağlamda, ABAD,

---

verilerin işlenmesine ilişkin olarak bireylerin korunması ve bu verilerin serbest dolaşımı hakkındaki 24 Ekim 1995 tarihli ve 95/46/EC sayılı Yönergesi.

ismine ilişkin arama yapılan kimselerin haklarına yapılan müdahalenin, arama sonucu listelerinde yer alan bilgilerin her yerden erişilebilir olmasını sağlayan internetin ve arama motorlarının modern toplumda oynadığı önemli rol ile daha belirgin hale geldiğini değerlendirmiştir. Bu durumun olası ciddiyeti ışığında, bu türden bir müdahale yalnızca, arama motoru operatörünün veri işleme yoluyla ekonomik menfaat elde etmesi ile haklı gösterilemez. Nitekim, veri konusu kimsenin Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 7. ve 8. maddeleri kapsamındaki özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakları normalde, arama motoru operatörünün ekonomik çıkarlarına ve kamunun bir arama yapma yoluyla bilgiye erişimine ilişkin menfaatlerine üstün gelmektedir. Her ne kadar, erişime ilişkin menfaatlerin, örneğin, veri konusu kimsenin sosyal hayatta oynadığı rol sebebiyle ağır basması gibi istisnai durumlar söz konusu olabilse de, yukarıdaki değerlendirme geçerlidir.

Costeja Gonzalez'inki gibi, gazete ilanının özel hayata ilişkin hassas bilgiler içerdiği ve 16 yıl önce yayınlanmış olduğu bir davada, veri konusu kimsenin, kamunun ilgili bilgilere erişimine ilişkin ağır basan bir menfaatin söz konusu olmadığı durumlarda- ki bu ulusal mahkemelerin karar vereceği bir konudur- ilgili bilgilerin bir arama sonucu listesi yoluyla kendisinin adıyla ilişkilendirilmemesi yönünde bir hak tesis etmiş olduğunu değerlendirmek uygun olacaktır.

ABAD kararına ve ABAD basın açıklamasına ilişkin bağlantılar (<http://curia.europa.eu>)

Verilerin korunması hususuyla ilgili olarak, hem Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyi'nin hem de ABAD'ın ve Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi'nin önemli içtihatlarının yasal çerçevelerine ilişkin genel bir değerlendirme için, aşağıda yakın zamanda yayımlanmış olan Avrupa Veri Koruma Kanunu El Kitabı'na bakınız.

Mahkeme içtihatlarına ilişkin daha fazla bilgiye, [Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Tematik Bilgi Notu](#)'ndan (www.echr.coe.int - Press) erişilebilir.

MAHKEME HABERLERİ

Mahkeme'nin İnternet sitesi: başvurulara yönelik bilgiler

Mahkeme, başvuruda bulunma olasılığı bulunan kimseleri ve/veya bu kimselerin temsilcilerini başvuruda bulunma koşullarına ilişkin olarak bilgilendirmek amacıyla, Sözleşme'ye Taraf Devletlerin hepsinin kendi dillerinde ve başvurulara usul konusunda yardımcı olmak için tasarlanan bilgilendirme araçlarının kapsamının aşamalı bir şekilde genişletilmesine karar vermiştir.

Bu maksatla, Mahkeme'nin internet sayfası üzerindeki başvurulara yönelik ana sayfaya resmi olmayan 27 dilden erişim sağlanabilmektedir (www.echr.coe.int – Applicants / Other languages). Daha önce çevrilmiş olan 18 dil versiyonuna dokuz dil (Boşnakça, Hırvatça, Danimarkaca, Felemenkçe, Macarca, Makedonca, Slovence, İsveççe ve Türkçe) daha eklenmiştir.

Bosanski – Dansk – Hrvatski –
Magyar – Македонски –
Nederlands – Slovenščina –
Svenska – Türkçe

GÜNCEL YAYINLAR

Karar ve Hüküm Derlemeleri

Altı cildin tamamı ve 2010 yılına ait Dizin yayınlanmış durumdadır.

Basılı yayın, Wolf Legal Publishers (Hollanda) aracılığıyla www.wolfpublishers.nl; sales@wolfpublishers.nl adresinde mevcuttur. *Derlemeler* serisinin yayınlanan tüm ciltleri ve dizinleri ayrıca Mahkemenin internet sitesinden (www.echr.coe.int) - İçtihatlar) indirilebilir.

Avrupa Veri Koruma Kanunu El Kitabı

Mahkeme ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (THA) tarafından ortaklaşa yayımlanan bu üçüncü el kitabı, Avrupa Veri Koruma Kanunu'na ilişkin kapsamlı bir rehberlik sunmaktadır. El kitabı, Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyi'nin uygulanabilir yasal çerçevelerine ilişkin genel bir değerlendirme sunmakta ve hem Strazburg Mahkemesi'nin hem de Avrupa Birliği Mahkemesi'nin önemli içtihatlarını açıklamaktadır.

2014 yılının nisan ayında tamamlanan bu el kitabı artık İngilizce, Fransızca, Almanca, Yunanca ve İtalyanca dillerinde de mevcuttur. El kitabı Mahkeme'nin internet sitesinden (www.echr.coe.int - Publications) indirilebilir. Bulgarca, Hırvatça, Danimarkaca, Felemenkçe, Estçe, Fince, Macarca, Letonca, Litvanca, Lehçe,

Portekizce, Rumence, Slovakça, Slovence ve İspanyolca dillerine yönelik çeviriler bu yılın sonunda tamamlanmış olacaktır.

Avrupa Veri Koruma Kanunu El Kitabı (İng)

Manuel de droit européen en matière de protection des données (Fra)

Handbuch zum europäischen Datenschutzrecht (Deu)

Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Ell)

Manuale sul diritto europeo in materia di protezione dei dati (Ita)

Tematik Bilgi Notları

Mahkeme, aşağıdaki konulara ilişkin içtihatlarıyla ilgili altı adet yeni tematik bilgi notu yayımlamıştır: yaşlılar, engelli bireyler, siyasi parti ve dernekler, cezaevlerinde açlık grevleri göçmenlerin tutulması ve aile içi şiddet.

Tematik bilgi notlarının hepsi Mahkeme'nin internet adresinden (www.echr.coe.int – Press) indirilebilir.

Makedonca'ya Tercüme

5. Madde (Özgürlük ve Güvenlik Hakkı) Rehberi ve 10. maddeye ilişkin Araştırma Raporu IRZ-Stiftung sayesinde Makedonca'ya tercüme edilmiştir. Bu tercüme metinleri Mahkeme'nin internet adresinden (www.echr.coe.int – Case-law) indirilebilir.

Водич за членот 5 (право на слобода и на безбедност) (Mac)

Извештај од истражувањето –
Позитивни обврски за земјите-членки
според членот 10 за заштита
на новинарите и за спречување
на неказнивоста (Mac)

**Mahkeme'nin uzun vadeli geleceğine ilişkin
konferansın tutanakları**

Sözleşme ile güvence altına alınan hak ve özgürlükleri kullanma konusunda gelecekte karşılaşılabilecek güçlükler nelerdir? Mahkeme, bireyler için bir koruyucu görevi görme ve Sözleşme'nin yetkili bir şekilde yorumlanması şeklindeki iki ana rolünü en iyi nasıl yerine getirebilir? 7-8 Nisan 2014 tarihinde gerçekleştirilen Oslo Konferansı, Avrupa Konseyi himayesi altında Multirights Projesi ve Oslo Üniversitesi PluriCourts Mükemmeliyet Merkezi tarafından düzenlenmiş ve akademisyenler, yargıçlar ve hükümet görevlisi olan uzmanlar arasında bir diyalog kurulması suretiyle bu görevin teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

Konferansın tutanakları Avrupa Konseyi'nin İnternet sitesinde (www.coe.int/cddh - Steering Committee for Human Rights) mevcuttur.

